

„A magyar szellemi élet egyik meghatározó központja” - Ma 200 éves a Magyar Tudományos Akadémia

Pontosan 200 éve, 1825. november 3-án ajánlotta fel gróf Széchenyi István birtokainak egyévi jövedelmét a pozsonyi országgyűlésen egy magyar tudós társaság létrehozására. Az Akadémia alapítójára, az intézmény alapítására emlékeztek az MTA vezetői vasárnap a nagycenki Széchenyi-mauzóleumban, illetve a sopronpusztai Akadémiai Emlékerdőnél. Az ünnepségsorozat hétfőn Pozsonyban folytatódott, ahol Széchenyi emléktáblájának megkoszorúzása után részt vettek a Magyar Tudományos Akadémia, a Szlovák Tudományos Akadémia, valamint a Szlovákiai Magyar Akadémiai Tanács közös konferenciáján.

„...academiánk - és ezt nem kellene felejtenünk - tulajdonkép nem cél, de inkább előmeneteli eszközeinknek csak egyike, mely ha el nem tompúl, el nem ferdül, szinte egy egy lépcsővel magasabbra segítheti ügyünket azon cél felé, mely nem kevésb mint nemzeti virágzás” - idézte a november 2-i nagycenki emlékezésen elmondott beszédében Freund Tamás, az MTA elnöke gróf Széchenyi Istvánt.

Az akadémiai elnök szerint az alapító 1844-ben elmondott szavai ma is érvényesek. Az MTA - Széchenyi szavaival szólva - valóban „előmeneteli eszköz. Az volt, és ma is az. A nemzet tanácsadója. E küldetését akkor is végezte lehetőségei szerint, amikor a körülmények erre egyáltalán nem voltak alkalmasak. Ma is küldetésének tartja, hogy tudományos módszerekkel szerzett új tudással segítse a közösség jó döntéseit - a politikában, a gazdaságban, az oktatásban és a kultúrában egyaránt. Akadémiánk, miként Széchenyi korának közélete is, sokszínű. Ugyanakkor a magyar kutatói közösség túlnyomó többsége egyetért abban, hogy a tudomány feladata nem a napi vitákban való részvétel, hanem a hosszabb távú iránymutatás: a tényeket tisztelve és a nemzeti érdekeket érvényesítve.”

Freund Tamás hangsúlyozta, hogy az Akadémia első 200 évének nagyobb részében sokkal több volt, mint tudományos központ. Legalább annyira nemzeti intézmény is. Széchenyi alapítói szándékához híven felelős a magyar nyelv és kultúra ápolásáért. E felelősséget az MTA az elmúlt két évszázadban vállalta. „Az Akadémia a magyar szellemi élet egyik meghatározó központja a humán tudományok területén még kutatóintézet-hálózata elcsatolása után is. Még akkor is, ha az elmúlt 200 évben a tudományos kutatásokon belül a természettudományok súlya folyamatosan nőtt. Mindez azért lehetséges, mert Akadémiánk állandó otthona a magyar nyelvvel, a zenével, a képzőművészettel kapcsolatos rendezvényeknek, Művészeti Gyűjteménye pedig számos kulturális kincset őriz. Kutatásszervező és koordináló intézményként pedig arra törekszik, hogy a magyar kultúra kapja meg a neki kijáró figyelmet. A műveltség, ez a múltban gyökerező kollektív és szenzitív tudás a jövőnk is meghatározza, még akkor is, ha a kortárs társadalmi közeg számára sokszor egyáltalán nem tűnik fontosnak.”

Freund Tamás elmondta: az Akadémiának ma is ugyanaz a feladata, mint Széchenyi idejében volt: a magyar szellemi életet és kultúrát az egyetemes tudás részévé tenni.

Freund Tamás beszéde [ide kattintva](#) olvasható.

Móczár Gábor, a Nemzeti Örökség Intézete főigazgatója úgy fogalmazott: „...amikor Nagycenken, a Széchenyi-mauzóleum árnyékában meghajolunk a legnagyobb magyar emléke előtt, nem csupán egy

ember nagysága előtt tisztelgünk. Egy olyan szellemi örökség előtt állunk, amelynek ereje abban rejlik, hogy ma is képes útmutatást adni.

Széchenyi tudta: a tudomány, a műveltség, a szorgalom és az önfegyelem azok az erények, amelyek nélkül sem az egyén, sem a nemzet nem gyarapodhat. Az önismeret számára nem öncél volt, hanem eszköz – a közösség felemelkedésének eszköze. E gondolat jegyében a Magyar Tudományos Akadémia és a Nemzeti Örökség Intézete között természetes, szerves kapcsolat él. Az Akadémia a magyar szellem, az Intézet pedig a magyar emlékezet őrzője.”

A nagycenki ünnepséget követően a sopronpusztai Akadémiai Emlékerdőben tartott hagyományos hársfaültetés helyszínén Kollár László, az MTA főtitkára arról beszélt, hogy „...aki fát ültet, locsolja, ápolja, és mindezt hittel, elhivatottsággal és türelemmel teszi, talán megérheti, hogy gyönyörködhesen munkája gyümölcsében. Közben azonban mindig tudnia kell: a fákat nem magának ülteti. Az árnyékát az utána jövők élvezik majd, ők barangolnak az egyre nagyobb, egyre sokszínűbb, egyre több szépséget rejtő erdőben.

Ahogy mi itt, Sopronpusztán azért fogunk a kezünkbe ásót, hogy erdőt varázsoljunk a mező helyére, úgy a Magyar Tudományos Akadémián is azért dolgozunk, hogy egyre kedvezőbb környezetet teremtsünk a tudomány művelői számára a jelenben és a jövőben is.

Azért is, hogy a fiatal tehetségekből elhivatott, a kutatói pályát választó tudósok válhassanak, akik munkájukkal tovább gyarapítják azt az erdőt, amelyet elődeink kezdtek el ültetni – és amely ma is a tudás, az együttműködés és az emberi felelősség szimbóluma.”

Kollár László beszéde [ide kattintva](#) olvasható.

Az 1825-ös pozsonyi országgyűlésen november 3-án ajánlotta fel gróf Széchenyi István birtokai egyévi jövedelmét egy magyar tudós társaság létrehozására. Hagyományosan ehhez a naphoz kötjük a Magyar Tudományos Akadémia megalapítását. A jeles alkalomra emlékezve az MTA már 1997 óta szervez különböző rendezvényeket, 2003-ban pedig az esemény hivatalos rangra emelkedett: az Országgyűlés november 3-át a Magyar Tudomány Ünnepévé nyilvánította.

Az Akadémiai Emlékerdő ültetésére Solymos Rezső (1929–2019) akadémikus, Széchenyi-díjas erdőmérnök kezdeményezése nyomán került sor 2000-ben, a Magyar Tudományos Akadémia alapításának 175. jubileumán. Az akkor ültetett 175 hársfa mellé az Akadémia vezetősége azóta minden évben egy további hársfát ültet az alapítás óta eltelt évek számát szimbolizálva: idén a kétszázadikat.

Az Akadémia vezetői koszorút helyeztek el az MTA alapításában Széchenyit támogató Felsőbüki Nagy Pál Fertőszentmiklóson álló szobránál is.

A pozsonyi ünnepségek

November 3-án az alapító felajánlásának helyszínén, az 1825-ös országgyűlésnek helyt adó Pozsony városában folytatódott az ünnepi rendezvénysorozat. Itt a magyar akadémiai küldöttség tagjai megkoszorúzták gróf Széchenyi István emléktábláját.

A koszorúzás előtt elmondott beszédében Kollár László elmondta: a 2017-ben elhelyezett emléktábla nemcsak Széchenyi előtt tiszteleg, hanem mindazok összefogását is jelképezi, akik ma is hisznek a közös értékekben. Magyarországi civil szervezetek, Magyarország Pozsonyi Nagykövetsége és a Magyar Kulturális Intézet együttműködéséből született meg – ahogy Széchenyi is mindig a nemes célok érdekében megvalósuló együttműködés erejében hitt.

„Pozsony különleges helyet foglal el a közép-európai történelemben. Ez a város évszázadok óta

otthona a magyar és a szlovák kultúrának egyaránt. Amikor most itt lehetünk, Széchenyi István a magyarság felemelkedését elősegítő, de más népek iránt is nyitott szellemiségének örököseiként emlékezünk. Alapítónknak ez a hagyatéka ma is iránytű számunkra. Példája arra emlékeztet bennünket, hogy a tudomány, a kultúra és az emberi együttműködés hidat építhet a különböző nemzetek között."

Kollár László pozsonyi köszöntője [ide kattintva](#) olvasható.

Az ünnepi programsorozat a Magyar Tudományos Akadémia, a Szlovák Tudományos Akadémia, valamint a Szlovákiai Magyar Akadémiai Tanács közös konferenciájával folytatódott.

Freund Tamás, az MTA elnöke a magyar és a szlovák akadémiák közös törekvésének nevezte, hogy "honfitársaikkal felismertessék a tudomány jelentőségét országaik fejlődése, önismeretük megerősítése és nemzetközi szerepvállalásaik eredményessége szempontjából. Mind a szlovák, mind a magyar Akadémiának célja, hogy társadalmában felkeltse a felelősségérzetet a tudományos tehetségek, a tudósok és a tudományművelés iránt, és polgártársaiban tettvágyat ébresszen elismerésükre, támogatásukra.

A tudomány egyetemes alapértékei, szemlélete, módszertana, intézményei, mindennapi működése természetessé, építővé és hatékonyá teszik a kutatók közötti párbeszédet, a különféle nézetek, új értelmezések megvitatását, a tények és az eltérő vélemények tiszteletét, a saját álláspont mások megsértésétől, megalázásától mentes fenntartását.

Ez egy olyan kultúra, amelynek átvételére folyamatosan kedvet kell ébresztenünk a közéleti szereplők és a társadalom egymást követő nemzedékeiben.

1922-ben, az Akadémia centenáriumának közeledtével, a magyar kormány vallás- és közoktatásügyi miniszterként mondotta a jelentős tudománypolitikus, Klebelsberg Kunó *»Nekünk akkor, amikor az Akadémiának az állami szubvenciót felajánljuk, már magában a javaslatban garanciával kell körülbástyáznunk az Akadémiát arra nézve, hogy a jövő kormányoknak se juthasson eszébe és ne is álljon módjában az Akadémia tudományos működését befolyásolni.«* Azt hiszem, hogy mind a Szlovák, mind a Magyar Tudományos Akadémia vezetésének megnyugtató lenne egy Klebelsberghez hasonló formátumú mai tudománypolitikustól hasonló jelentésű mondatokat hallania."

Freund Tamás köszöntője [ide kattintva](#) olvasható.

Martin Venhart, a Szlovák Tudományos Akadémia elnöke a tudós társaságok hagyományok ápolásában és új ismeretek megszerzésének elősegítésében betöltött szerepét méltatta. Mészáros András, az MTA külső tagja, a Szlovákiai Magyar Akadémiai Tanács elnöke arról beszélt, hogy milyen veszélyt jelent a mindenkor hatalomnak az a törekvése, hogy beleszóljon a tudomány irányításába.

Kecskeméti Gábor akadémikus, az MTA200 Elnökségi Bizottság elnöke *Akadémiát teremtő nemzet - nemzetet teremtő Akadémia* címmel az MTA-nak a magyar szellemi életben betöltött szerepéről tartott előadást.

Mint mondta, „...a világ számos más, tudományos és művészeti akadémiájától eltérően a Magyar Tudós Társaságot nem fejedelmi alapító aktus, hanem közadakozás hozta létre. A társaság felállítására irányuló felajánlások a magyar rendi országgyűlés főúri és nemesi résztvevőinek körében kezdődtek 1825-ben, majd jóval szélesebb körre terjedtek ki. Mindez azonban nem összegezhető akként, hogy az Akadémiát a magyar nemzet alapította volna meg. Modern magyar nemzet a kezdeményezés pillanatában ugyanis nem létezett, hanem csak egy jóval archaikusabb, államnemzeti jellegű nemzettudat, amely a Magyar Királyság lakóit egyetemlegesen felölelte, nyelvre, származásra, kultúrára való tekintet nélkül az ország lakóiként azonosította őket." Az akadémikus az MTA-nak a

magyar nemzeti identitás megteremtésében játszott szerepét áttekintve kiemelte, hogy a magyar állam politikai, jogi, közgazdasági kereteit kialakító tudósok jelentős részben az Akadémia tagjai közül kerültek ki. "A magyar nemzet kulturális identitásának, történelmi tudatának, irodalmi, szellemi és művészeti hagyományainak a megformálásában pedig a magyar állam hosszú évtizedekig nem is rendelkezett más olyan intézménnyel, amely erre a kivételes feladatra vállalkozhatott volna. A hagyományos nemesi nemzet tehát Akadémiát teremtett, az Akadémia viszont a modern, polgáriasult magyar nemzet megteremtésének vált a motorjává.

Az Akadémia máig megőrizte az e történelmi sorsközösségből, a közpolitika számára is iránymutató szerepéből fakadó, különleges hitelességét és tekintélyét. A modern magyar nemzetnek és a Magyar Tudós Társaságnak egy a születésnapja, közös a története."

Kecskeméti Gábor előadása [ide kattintva](#) olvasható.

Az eseményen készült videó [ide kattintva](#) érhető el.

Sajtókapcsolat:

- Magyar Tudományos Akadémia Kommunikációs Főosztály
- +36 1 411 6321
- sajto@titkarsag.mta.hu

Eredeti tartalom: Magyar Tudományos Akadémia

Továbbította: Helló Sajtó! Üzleti Sajtószolgálat

Ez a sajtóközlemény a következő linken érhető el:

<https://hellosajto.hu/26618/a-magyar-szellemi-elet-egyik-meghatározó-kozpontja-ma-200-eves-a-magyar-tudomanyos-akademia/>